5 dirbiniai: 3 nenustatytos paskirties, strėlės antgalis, kirvelis – visi datuojami vėlyvuoju paleolitu–mezolitu (8 pav.). Akmens amžiaus radiniai į kultūrinį sluoksnį pateko atsitiktinai ir tiesiogiai su juo nėra susiję.

The Settlement Adjacent to Alytus Hillfort

In 2015, a total of 55 m^2 were excavated and roughly 1000 m^2 surveyed during the excavation of a planned recreational pitch on the SE boundary of the territory of Alytus Hillfort and the adjacent settlement (S Lithuania) (Fig. 1). A surviving 30–60 cm thick, settlement cultural layer, from which 3461 potsherds (29 793 kg) were collected, was discovered under an alluvial layer of clay loam and clay. All of the pottery types characteristic of the Iron Age (Figs. 2–5) as well as partly thrown pottery were discovered in the excavated area and therefore the chronology of the cultural layer remains very broad: 1st/second half of the 2nd–14th centuries. Based on the percentile distribution of the pottery types, it is possible to assert that the settlement's investigated zone was used the most intensively and perhaps for the longest period during the 1st–7th centuries. In addition to the pottery, 29 metal artefacts, the majority of which were very fragmentary, were discovered in the excavated area; the following should be mentioned separately: a flat bracelet, a penannular brooch (Fig. 6), a crook-shaped pin, a sickle, a knife, and a crossbow bolt head. 16 spindle whorls and whorl pieces (Fig. 7) and 883 animal bones and bone pieces (8.4 kg) were also found. Domestic animal bones comprised 65% (234 specimens) of the material, wild animal bones 31.4% (113 specimens). 94 flint finds, the majority from the Stone Age, were catalogued (Fig. 8).

Albinas Kuncevičius,
Ramūnas Šmigelskas

Neįtvirtinta gyvenvietė Bendžiukų kapinyno vietoje

Bendžiukų kapinynas (Molėtų r., Joniškio sen.) yra prie Kamanio ir Liūnelio ežerų. Šioje vietoje yra visas archeologinių objektų kompleksas, kurį, be kapinyno, sudaro piliakalnis, papėdės gyvenvietė, senkapis, vadinamas Graužinių senkapiu, ir kiek nutolęs Pakamanio kapinynas. Bendžiukų kapinynas yra tarsi kyšulyje pelkėtoje vietoje. Jo Š ir ŠR pusėje yra Kamanio ežeras, o V pusėje – Liūnelio ežeras. Teritorija tarp šių ežerų užpelkėjusi, tarp jų teka Jutonių upė. Drėgna ir pelkėta teritorija tęsiasi visu kapinyno V pakraščiu ir tolyn į P. Šiuo metu kapinyno teritoriją sudaro dvi kalvos. Pirmoji yra prie kelio, vedančio iš Žydavainių į Joniškį, joje buvo įrengtos senosios kaimo kapinaitės. Toliau į Š yra antra, kiek žemesnė, 30 m ilgio Š–P kryptimi ir apie 20 m R–V kryptimi kalva. Šios kalvos V kraštas nuvažinėtas lauko keliuko, o ŠV dalyje iškasinėta duobių. Kalvas tarpusavyje jungia dauba. NKVR abi kalvos vadinamos Bendžiukų kapinynu.

P. Baleniūnas šioje kalvoje 1940 m. iškasė perkasą, kurioje rado 5 palaidojimus. Du iš jų buvo suardyti, du visiškai išlikę ir vienas degintinis. Taip pat jis rado nemažai degintinių kaulų. Prie palaidojimų rasta audinio fragmentų, iš žalvarinių vielų pinta juosta, pintas žalvarinis žiedas, peilis ir keramikos šukių. Tyrėjas daro prielaidą, kad degintiniai kapai buvę ankstyvesni, o aptiktus kapus tuo metu datavo XV–XVII a. (*VAK*, byla 64, p. 15).

2015 m. tyrimai vykdyti Š kalvelėje, siekiant aptikti P. Baleniūno minėtus palaidojimus. Jų metu ištirtos 3 perkasos (dvi 2x5 m dydžio per-

kasos ir vienos 12 m² praplėtimas) ir trys 2x2 m dydžio šurfai – iš viso 54 m² plotas. Vienoje perkasoje apie 50 cm gylyje buvo rastas vaiko kapas, galva orientuotas į ŠV. Šalia griaučių nerasta jokių įkapių, padedančių datuoti kapą. Praplėtus perkasą rasta 60x50 cm dydžio juodos žemės su angliukais dėmė, kurioje aptiktos kelios grublėtos keramikos šukės. Pati dėmė buvo beveik 2 m atstumu nuo aptikto kapo ir ji rasta aukščiau nei vaiko kapas. Tad nežinia, koks dėmės ir kapo santykis. Kapo datavimas neaiškus – tai gali būti ir atsitiktinis palaidojimas, susijęs su kaimo kapinaitėmis.

Tirtoje perkasoje tarp dviejų kalvelių aptiktas IV–VI a. gyvenvietės ar sodybos kultūrinis sluoksnis su radiniais. Sluoksnio storis siekia iki 80 cm. Perkasoje aptikta gana daug metalo apdirbimo liekanų. Dabar manoma, kad pati gyvenvietė yra apie 200 m į R nuo šios vietos, tad gali būti, kad čia rasta atokiau buvusios sodybos vieta. Tirtoje perkasoje rasta gana daug keramikos šukių. Didžioji jos dalis brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Brūkšniuotų šukių brūkšniavimas gana stambus, neaptikta vėlyvajai brūkšniuotai keramikai būdingų puodų su ryškia briauna. Tokia rasta viena grublėta keramikos šukė. Dalies keramikos šukių paviršius nutrupėjęs ar nusitrynęs. Gali būti, kad ant kai kurių puodų brūkšniuotu paviršiumi drėbta skysto molio grublėtumui išgauti. Puodų pakraštėliai labai menkai profiliuoti. Iš ypačiųjų radinių rastas tik kibirėlio formos geležinis kabutis (1 pav.).

1 pav. Kibirėlio formos kabutis. R. Šmigelsko nuotr.

Fig. 1. The bucket-shaped pendant

0 1 cm

The Unenclosed Settlement at the Site of Bendžiukai Cemetery

Bendžiukai Cemetery (Molėtai District, E Lithuania) was discovered in 1940. At that time, four inhumations and one cremation were excavated. In 2015, three trenches and three test pits (a total of 54 m²) were excavated. One burial of uncertain date and the cultural layer from a 4th–6th-century settlement or farmstead were discovered. The cultural layer contained the remains of metal artefacts, sherds of pottery with brushed and rough surfaces, and an iron, bucket-shaped pendant (Fig. 1).

Birutė Lisauskaitė

Mačiūnų piliakalnis

2015 m. detalieji tyrimai vykdyti Mačiūnų piliakalnio (UK 5503) (Prienų r., Ašmintos sen.) teritorijoje, įrengiant į jį naują taką ir laiptus nuo esamos automobilių stovėjimo aikštelės, esančios šalia krašto kelio 130 Prienai–Kaunas (Kauno gatvė). Mačiūnų piliakalnio teritorijos ŠV riba eina Mokūnupio upeliu. Piliakalnį iš ŠV, V ir PV juosia šio upelio slėnis, o iš PR ir R – Nemuno slėnis. ŠR pusėje esanti dirbtinai suformuota loma skiria piliakalnį nuo toliau esančios aukštumos, kuri vietinių gyventojų iki šiol vadinama Nuotakos kalnu, matyt, nuo netoliese esančio Nuotakos upelio pavadinimo.

Ištirtos dvi 10x1 m dydžio ir viena 12x1 m dydžio perkasa – 32 m² bendras plotas. Nustatyta, kad piliakalnio teritorijos ŠR pusėje esanti terasa buvusios dirbtinės lomos teritorijoje suformuota XX a. 7 dešimtmetyje buvusio molio karjero vietoje, jį išlyginus ir jo PR pakraštyje supylus apie 2–2,5 m sankasą takui su laiptais į piliakalnio Š pylimą įrengti. Terasos vietoje